

FAKTAI BERILIS

Nustatyta, kad apie 66 000 darbuotojų ES gali patirti berilio poveikį. Pagrindiniai berilio ir jo junginių poveikio žmonėms būdai yra berilio turinčių dulkių ir dūmų įkvėpimas bei berilio turinčių produktų sąlytis su oda. Berilis ir jo junginiai pasižymi jautrinančiomis savybėmis, sukelia ūmią ir lėtinę berilio ligą (CBD, kartais vadinamą berilioze) ir plaučių vėžį. Tarptautinė vėžio tyrimų agentūra (IARC) berilį priskiria 1-os grupės kancerogenams.

Kur yra rizika

Su didžiausia profesine rizika susiduria berilio rūdos kasėjai, berilio lydinių gamintojai, fosforo gamintojai, keramikai, raketų technikai, darbuotojai dirbantys prie branduolinių reaktorių, su elektriniais ir elektroniniais įrenginiais ir juvelyrų. Berilio profesinis poveikis gali tęstis ir namuose, kai ši medžiaga parsinešama su darbo drabužiais.

Daugiau apie medžiagą

Berilis yra lengvas metalas, turintis neįprastai aukštą lydymosi temperatūrą bei aukštą stiprumo ir svorio santykį. Jis yra lengviausias iš visų kietų, chemiškai stabilų medžiagų. Grynas berilio metalas ir jo lydiniai su variumi ir aliuminiu naudojami aviacijos pramonėje ir kosmoso transporto priemonėse, branduoliniuose reaktoriuose ir garso įrangoje. Jo oksidas, chloridas, fluoridas, hidroksidas, sulfatas ir nitratai naudojami daugelyje kitų sferų.

Kokie simptomai gali pasireikšti

Dulkių, kuriuose yra berilio, įkvėpimas gali sukelti dusulį, nepaaiškinamą kosulį, nuovargį, svorio kritimą, karščiavimą ir naktinį prakaitavimą. Ilgalaikis poveikis gali sukelti beriliozę arba plaučių vėžį.

Latentinis laikotarpis nuo berilio poveikio iki su juo susijusio vėžio pasireiškimo svyruoja nuo 15 iki 25 metų.

Ką jūs galite padaryti

Nuolat vykdykite tinkamus poveikio matavimus, kad būtų žinoma, kada reikia imtis veiksmų. Išnagrinėkite darbuotojų pranešimus apie ankstyvus simptomus. Darbuotojai turi žinoti poveikio padarinius.

Berilio ir jo junginių poveikis gali būti sumažintas naudojant kolektyvines apsaugos priemones. Jeigu jos nėra pakankamos, kad sumažinti poveikį iki ribinių verčių, naudokite kvėpavimo takų apsaugos priemones. Be to, reikalingos ir kitos asmeninės apsaugos priemonės (pvz. apsauginiai drabužiai, pirštinės). Darbuotojai taip pat turi plauti savo veidą, rankas ir dilbius prieš valgydami, rūkydami ar panaudodami kosmetiką. Visada reikia vengti ilgalaikio odos sąlyčio su berilio dalelėmis. Vietoj suspausto oro įrenginių grindų valymui darbo vietose, turi būti naudojami vakuuminiai įrenginiai.

References: IARC, CDC, CAREX, OSHA, NIOSH, EC